

Paleis der gesteenten, door Wim Dubelaar, Harm Rondeel en Kees de Jong. Uitgave van Stichting Geologische Uitgaven Amsterdam, 2022. 52 pp. ISBN 9789090366128. Prijs: 13 euro (incl. verzendkosten).

Voor liefhebbers van architectuur en nabije geschiedenis is dit fotorijke boekje een aanrader. Het beschrijft de architectuur, de inrichting, de verzamelingen en de gebruikers van het voormalig Geologisch Instituut van de UvA aan de Nieuwe Prinsengracht in Amsterdam. Het gebouw werd in 1934 geopend en verloor in 1988 haar geologische functie. Het behoort tot het cultureel erfgoed van Amsterdam.

Allereerst wordt de bouw en de architectuur beschreven. De vele gevelbeelden van Hildo Krop worden getoond en hun symboliek verklaard net als de mooie natuurstenen betegeling binnen in het gebouw, en de decoraties. Vervolgens worden de verschillende onderdelen van het gebouw beschreven, zoals laboratoria en bibliotheek, uiteraard met foto's. Waarna de verschillende verzamelingen aan bod komen. Uiteraard de verzamelingen van stenen, zoals de Timor-collectie, maar ook verzamelingen foto's

van groepen studenten op excursie, tussen 1930 en 1982. Het boek eindigt met een stukje over de Geologische Vereniging en haar activiteiten.

Kortom: een leuk boekje dat naast architectuur een inkijkje geeft in het geologische universitaire leven van de vorige eeuw. En iets om mee te nemen als u een keer langs het gebouw loopt en de fraaie gevelbeelden wat beter wilt bekijken.

Zoals bijvoorbeeld de sculptuur in Beiers graniet bij de ingang van het gebouw. Hier wordt het belang van tijd in de geologie uitgebeeld.

Josje Kriest
redactie.kriest@gea-geologie.nl

Geologische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden. Schaal 1:600.000. TNO- Geologische Dienst (2023). ISBN 978-90-5986-514-3. Prijs €15,-. Te bestellen via de website van de Geologische Dienst Nederland: www.geologischdienst.nl; ook via deze site als pdf te downloaden in lage en hoge resolutie.

Na bijna een halve eeuw, ligt er een nieuwe geologische kaart, van het gehele Koninkrijk nog wel (incl. de zes Caribische eilanden). Het is goed dat het er van is gekomen om een papieren kaart uit te brengen waarin een grote hoeveelheid oude en nieuwe gegevens naar actueel inzicht is ingetekend. Terecht stellen Van der Meulen en Maljers in een voorpublicatie (2021, zie onder literatuur) dat digitale kaartproducties bepaald nog niet de zeggingskracht hebben van een kaartblad op papier. De koninklijke ondergrond is veelal sedimentair, jong en gevarieerd. Dit vraagt veel kaartkleuren – daar zat Staring, met zijn eerste kaart (1867) van Nederland al mee. Hij gebruikte daarom fletse tinten. De hier besproken nieuwste kaart heeft meer contrast. Stevig rood karakteriseert de verspreiding van moreneresten, geen kristallijne massieven; met Jurablauw is klei langs de grote rivieren weergegeven; met Krijtgroen het estuariene sediment in de kustprovincies. Dat vraagt aan degene die veel geologische kaarten in standaardkleuren gewend is om een vertaalslag. De cartografen moesten Koninkrijksgronden weergeven, niet alleen Nederland. Noordzeebodem onder Nederlandse jurisdictie is ook geologisch geïnventariseerd; de rijksdelen in de West evenzeer, met hun vulkanische eigen aard. De zeebodem rondom de Antillen is kennelijk nog onvoldoende bekend. Kaarten zijn nooit af, maar deze kaart brengt veel geologisch nieuws.

Het loont daarom om de kaart aandachtig te bestuderen. Die geeft ook de profielen door de ondergrond. Ze laten zien dat de vijf kilometer van het bovenste deel van de aardkorst qua volume in hoofdzaak is opgebouwd uit Carbonisch gesteente. Krijtkalk, en Noordzeebekkensediment zijn tweede en derde. Nieuw op de hoofdkaart is de opdeling van de Pleistocene rivierafzettingen, een aanwinst. Ook de breuklijnen die Noord-Brabant en Limburg opdeelden, zijn duidelijk ingetekend. Zelfs de Oudkwartaire zanden en grinden op de zouthorst van het Drentse Schoonlo worden aangegeven. Het Holocene West-Nederlandse geolandschap is fraai uitgebeeld.

De kaart is een formidabele prestatie, welkom voor wie de geologie en de geografie van Nederland boeit. Voor onderwijs zou een eenvoudiger versie (de kaart is ook op GIS te bekijken) van de geologie van ons land, aangevuld met ondergrond over de grens met België en Duitsland, heel instructief zijn. De Geologische Dienst maakt al plannen. Een kaartbeeld blijft veranderlijk, al naar de inzichten vorderen. Gezien het belang van het Baltische Eridanosstelsel is aan te nemen dat ook de meer dan honderd meter dikke afzettingen onder Noord-Nederland, soms ook aan de dag ontsloten, een plaatsje zullen krijgen. Een mooie geologische studeerkamerwand, daarvoor zorgt de kaart van nu!

Bert Boekschoten
bboeks@kpnmail.nl

Literatuur

– Van der Meulen, M & D. Maljers (2021). De nieuwe geologische kaart. Grondboor & Hamer, vol. 75 pp. 204-210.